

Educació en el Sentir i Llenguatge Sensorial

1a Edició
Codi: 174003
Tipologia: Curs d'especialització
Crèdits: 8.00
Idioma: Català, Espanyol
Data d'inici: 29/09/2017
Data de finalització: 27/01/2018
Presentació treball final:

Horari:

Lloc de realització: El Polvorí, seu del Teatro de los Sentidos, Camí del Polvorí, s/n (Barcelona)

Sessions Informatives

Data	Hora	Lloc
------	------	------

Raons per fer el curs

Educació en el Sentir és un projecte de formació per a professors d'escola primària i secundària pensat com una oportunitat per al coneixement i l'aprenentatge del potencial creatiu personal des de l'aprenentatge del llenguatge sensorial i l'experiència del cos i la consciència significativa.

Teatre dels Sentits ha pogut comprovar al llarg de les seves múltiples experiències com n'és de diferent la recepció d'una informació i la d'una vivència: si la primera es queda a la superfície, la segona implica una veritable i íntima participació.

Creiem en el valor de l'experiència i del coneixement que s'adquireix a través del fer i en com aquest mateix coneixement s'enriqueix amb diferents visions i perspectives, emocions i sensacions.

La finalitat és alimentar l'educador a través del llenguatge sensorial i la pràctica de l'experiència perquè el seu treball diari en l'educació s'enriqueixi amb noves eines que involucrin, entre d'altres, el cos, l'escolta, l'espai i l'imaginari.

Presentació

Som una companyia de recerca teatral que investiga la creació poètica a través del llenguatge dels sentits, de l'art de l'escolta, de la relació entre mite, joc i ritual, i de la memòria del cos, com a eina de coneixement d'un mateix, de l'altre i de l'entorn. Ens interessa la recerca com a idea de formació continuada i com a proposta de creació i canvi, tant personal com col·lectiu. Estem molt interessats en l'aplicació del nostre llenguatge i recerca en l'àmbit educatiu i professional.

Amb aquest projecte de formació per a professors d'escola primària i secundària, tenim el propòsit d'impulsar un procés que comença a partir d'una experiència personal sobre el sentir i el potencial creatiu del participant, per trobar significats perduts que serveixin com a palanca i punt de partida per al desenvolupament de noves eines i noves dinàmiques i estratègies a l'aula. La finalitat és alimentar l'educador a través del llenguatge sensorial perquè el seu treball diari en l'educació s'enriqueixi amb noves eines que involucrin, entre d'altres, el cos, l'escolta, l'espai i l'imaginari.

Totes les assignatures o sessions del curs estan pensades com una oportunitat per al coneixement i l'aprenentatge del potencial creatiu personal.

El curs, per tant, no pretén ser una proposta didàctica preconcebuda per al professor, sinó oferir un ventall d'experiències, continguts i reflexions per redefinir el seu enfocament educatiu i renovar la manera de representar l'entorn per a l'alumne.

Aquest projecte ofereix eines als educadors que treballen amb adolescents i nens a les escoles o en qualsevol altre centre d'educació i formació de Barcelona i resta de Catalunya.

Objectius

Aquest curs vol ajudar mestres i educadors a desenvolupar eines per aprofundir en nous camins lúdics, educatius i artístics, útils per a posar en pràctica de manera transversal i en diferents projectes educatius.

L'objectiu és enfortir la part creativa de l'educador tot considerant la creativitat com la capacitat de projectar una mirada singular, lliure i lúdica; un pensament divergent i una capacitat transformadora que neix de la memòria del cos i els records, de la força de la curiositat i de la sorpresa, i que ens permet construir una nova mirada creativa de nosaltres i el nostre entorn.

Volem transmetre eines que facilitin reeducar la nostra manera de conèixer allò que ens envolta i de descobrir a través dels sentits.

Per a Teatre dels Sentits és fonamental que l'ésser humà pugui recuperar una forma de coneixement a través del sentir i del cos, així com a través de la intuïció i l'empatia. Els sentits no només transmeten informacions per ajudar la ment a arribar a conclusions, també són el vehicle per inflamar la imaginació i articular el pensament sensorial.

Aquest curs vol facilitar l'autoaprenentatge, buscar un clima de llibertat i de comunicació. Treballarem per crear un clima d'afecte a l'aula, per promoure la flexibilitat de pensament i la recerca permanent que ens fa créixer i ser creatius.

El curs està pensat com una oportunitat per al coneixement i l'aprenentatge del potencial creatiu personal.

Sortides professionals

Els professionals que facin aquest curs d'especialització obtindran un coneixement profund del llenguatge sensorial i la seva aplicació en el món de l'educació i la salut.

A qui s'adreça

«Educar en el sentir» és un projecte de formació per a professors de primària i secundària i educadors que treballen amb adolescents i nens en escoles i centres d'educació i formació de Barcelona i altres localitats de Catalunya.

El curs s'adreça a professors de qualsevol assignatura. La metodologia és interdisciplinària: investigació pròpia del Teatre dels Sentits i pràctica de l'art.

El curs s'adreça també a professionals de l'educació especial i professionals que treballen amb col·lectius amb discapacitats cognitives i sensorials, i a professionals de la salut.

Requisits d'admissió

- Treballar en l'àmbit de l'educació, la psicologia o la salut.
- Ser estudiant de grau o de màster en l'àmbit de l'educació, la psicologia o la salut.
- Es valorarà cada cas individualment en el cas que no es compleixin els requisits d'admissió.

Aquest programa esta format per les titulacion següents

Educació en el Sentir i Llenguatge Sensorial

Pla d'estudis

Curs d'Especialització en Educació en el Sentir i Llenguatge Sensorial

-Principis pedagògics de l'educació en el sentir i el llenguatge sensorial

Empatia, atenció i intenció: la formació de les relacions entre el món interior i el món exterior . Com crear l'espai de la relació entre mestre i alumne a través de l'escolta, l'atenció, l'empatia, les construccions d'experiències i la significació? I com fer-ho junts? L'acció educativa i la capacitat de significar el món des de la resignificació dels espais quotidians. El coneixement de si mateix i la relació amb l'altre.

Aquest bloc se centra en l'art de l'escolta i en la capacitat transformadora del joc per crear noves possibilitats de relació. Treballarem des de la ressonància que existeix entre el món interior de cada un i els espais físics exteriors que ens envolten. La intenció és que els educadors puguin afinar l'escolta a través de tot el cos per generar espais de relació amb els alumnes i amb l'entorn.

El joc els permet tornar a connectar amb la sorpresa, redescobrir-se en un terreny lúdic que permet la trobada amb l'altre des d'una mirada diferent. Entrenar els sentits per crear diàlegs i trobades que no passin per la memòria cerebral, sinó per la memòria del cos.

La finalitat d'aquest bloc és aportar les eines perquè cada educador pugui potenciar els recursos que té al seu abast i que usa quotidianament en la seva tasca amb els alumnes (les aules, els objectes, etc.) i resignificar-los.

Educar en el sentir significa tornar a descobrir que totes les eines necessàries ja estan en nosaltres i només cal redescobrir-les i experimentar l'art poètic de la transformació per a resignificar la realitat que ens envolta.

Aquest bloc s'articula en tres etapes principals:

– Potenciar el joc:

El joc permet abandonar els nostres hàbits i estar present amb un mateix i amb els altres. Sent el joc el terreny del "puc", és fonamental per trencar esquemes i endinsar-se en terrenys desconeguts. El joc ajuda a recuperar la part infantil, la part creadora que viu dins de l'adult, per allunyar-se de l'única visió de l'home com a homo faber i tornar a connectar l'homo ludens.

– Conèixer amb el cos:

Apropar-se al cos per involucrar-lo com a part activa de tot el nostre ésser. El treball aquí és amb el cos i la seva trobada amb ell mateix, la trobada amb l'altre, i la trobada amb l'espai que l'envolta.

Tornar a pensar amb tot el cos i no només amb la ment. Atès que el coneixement passa a través de l'experiència, una experiència corporal permet potenciar el saber a través del sentir.

– Crear condicions per a la creació:

En aquesta part es promouen les condicions perquè els professors puguin potenciar els seus recursos.

-Eines poètiques per a la creació de nous processos educatius a través del sentiment

Aigua, aire, terra i foc: converses poètiques amb la matèria viva.

Conèixer el món a través el tacte i l'extensió de l'imaginari en el contacte amb els elements. Un espai de recerca sobre la poètica de la imaginació, que utilitza eines pròpies del Teatre dels Sentits, combinant-les amb eines d'artistes moderns i contemporanis que han treballat el fenomen de la matèria.

En aquest treball, la naturalesa i els seus símbols són la nostra font d'inspiració. Els nostres propòsits són fomentar l'acció de l'imaginant i l'experiència estètica, aprofundint en la capacitat transformadora de la imaginació.

Aquest bloc s'articula en tres etapes principals:

Crear una mirada diferent cap al món:

Aprendre a descobrir les relacions entre les coses del món que ens envolta, alimentar un altre tipus de mirada cap a l'entorn és una part fonamental d'aquest bloc. Aquesta mirada es crea a partir del tacte. Si, com adults, aconseguim involucrar-nos en un procés de nou descobriment i de sorpresa espontani, podrem propiciar atenció i generar sentiments de pertinença entre els nostres alumnes.

La naturalesa i els seus símbols:

La finalitat és tornar a conèixer i a jugar amb la matèria primera, els quatre elements, per explorar les nostres imatges profundes i connectar amb la font de la nostra força vital inspiradora i creadora. Romandre a prop de les nostres emocions en cada trobada vol dir sembrar una atenció especial i una força empàtica necessària per a l'escolta amb l'altre i el diàleg amb allò que no es veu.

La matèria i la intencionalitat:

En aquestes sessions s'utilitza una metodologia interdisciplinària que barreja les diferents eines. Inspirant-nos en el treball de G. Bachelard, i mitjançant els jocs que se centren en la revelació, es treballa amb la matèria com a vehicle d'emocions i sensacions:

- L'aigua: el ventre humit, la gestació i la cura.
- L'aire: el sentit del vol, del buf vital, del somni.
- La terra: el tema de la sembra, la forma, la foscor.
- El foc: l'energia, la força de la creació i la voluntat.

Aplicació pràctica del llenguatge sensorial a projectes narratius

Trobada amb l'ombra: viatge poètic a la recerca de la pròpia ombra. Com enfrontar-s'hi? Com aprofitar i transformar les emocions negatives?

Una exploració a nivell fantàstic del món de l'ombra, descobrint els "personatges" de la nostra personalitat a través el món simbòlic i la faula i viatjant a través d'un recorregut per les diferents facetes d'un mateix.

Sota la màscara del Jo conscient s'amaguen tot tipus d'emocions. Aquest territori, sovint inexplorat, és anomenat per la psicologia ombra personal. Tothom té una ombra com a contrapartida del seu ego. En aquest mòdul:

- establim una relació entre els personatges més foscos de les faules i l'ombra personal,
- jugarem amb aquesta poderosa energia, amagada,
- i ens apropem a la consciència de la foscor (com va dir Jung).

El treball serà des del cos com a eina creativa per a la construcció d'espais narratius. A partir de totes les eines apreses en els mòduls precedents i mitjançant nous estímuls sensorials, ampliarem l'imaginari, per començar a reconèixer les nostres projeccions i explorar possibilitats de transformació d'allò que no ens agrada. Mitjançant la faula, el joc i la imaginació podrem començar un diàleg poètic amb la nostra ombra. La trobarem, la perdrem, deixarem que ens sorprengui. Aquest treball sobre l'ombra permet al professor descobrir i aprofundir sensorialment els continguts de les faules, proposar espais narratius, trobar nous recursos a l'hora d'enfrontar-se amb les conductes negatives dels seus alumnes: ràbia, gelosia, mentida, ressentiment, etc.

MASTER CLASS de reflexions filosòfiques i pedagògiques entre Sentir i Sentit.

Competències

Bibliografia

Metodologia

ESTRUCTURA DEL TREBALL

S'articula a través de sis sessions de vuit hores de treball presencial pràctic i teòric, durant tres mesos, més dues màster classes amb E. Vargas de dues hores cadascuna i una trobada final de presentació de propostes d'aplicació dels llenguatges.

- Durant les sis sessions es desenvolupen tres blocs de continguts diferents.
- Les dues màster classes desenvolupen continguts teòrics sobre estudis filosòfics i pedagògics.
- L'última sessió és una mostra de les aplicacions del llenguatge en l'àmbit educatiu, on els participants porten a terme els seus projectes amb nens o joves.

METODOLOGIA

Tot aquest treball es realitza a través d'un procés experiencial que proporciona als educadors les eines bàsiques del llenguatge sensorial.

Aquest llenguatge és una eina útil que redescobreix els sentits i obre canals a l'expressió artística que estan connectats amb la nostra autèntica naturalesa sensorial i poètica.

La nostra metodologia no és una tècnica, sinó una pràctica que passa a través de l'experiència creant així les condicions més adequades per a cada col·lectiu.

La pràctica d'aquest projecte s'articula en quatre passos principals:

1. crear consciència del propi cos i del propi sentir;
2. interioritzar aquesta consciència, fer-se-la seva;
3. el moment de l'expressió;
4. la transformació de l'expressió en un acte creatiu.

Aquests passos són també transversals en cada bloc de continguts, i podem afegir que:

- ? el primer és sempre una preparació, una aproximació al tema, pressuposa uns coneixements,
- ? el segon és una gestació, una fase que treballa entre el conscient i l'inconscient,
- ? el tercer és una etapa d'experimentació d'idees, i
- ? el quart és la culminació on es treballa la inspiració que apareix.

L'última etapa és una trobada durant la qual cada educador presenta un work-in-progress d'un projecte que està duent a terme amb els seus alumnes, exposant les primeres dades i resultats. És el moment de formulació de les eines que han estat útils per als seus coneixements i per al seu projecte final.

Sistema avaluació

El sistema d'avaluació es basarà tant en el procés com en la proposta final.

Durant el curs s'acompanyarà els professors en un procés en el qual se'ls convidarà a posar en pràctica petites dinàmiques susceptibles de portar a classe. Aquestes pràctiques seran compartides i avaluades a través de material escrit i visual.

La proposta final work-in-progress servirà per avaluar la capacitat d'assimilació, utilització i desenvolupament de les eines del llenguatge sensorial en l'àmbit propi del professor.

Tot aquest material servirà per poder indicar a l'alumne les adreces més apropiades per poder continuar desenvolupant aquest treball.

Quadre docent

Direcció

Patrizia Menichelli

Dissenyadora, performer i directora, professora de llenguatge sensorial i coordinadora artística de l'Escola dels Sentits. Ha estat coordinadora artística de la companyia durant vuit anys, fins al 2015.

Comença la seva carrera com a dissenyadora de vestuari el 1983 col·laborant amb importants companyies italianes, però la seva recerca es transforma i apunta cap a la revisió de l'espai escènic com a idea d'escena penetrable, aprofundint la dimensió de la dramaturgia. Des del 1996 és investigadora i performer de Teatre dels Sentits, especialitzada en la poètica d'habitar un espai imaginari, amb un treball sobre l'actor-habitant. Col·labora amb E. Vargas i el grup en el projecte de formació de la companyia a Europa i fora del continent, col·labora també en el Postgrau Llenguatge Sensorial i Poètica del Joc de la Fundació Universitat de Girona. Des del 1996 crea el vestuari per a les obres de la companyia: Oracles, La memòria del vi, Fil d'Ariadna, Eco de l'ombra, Món al revés, Projecte Habitants, Petits Exercicis, Fermentació, Cor de les Tenebres. A Itàlia realitza projectes independents, formatius i multidisciplinaris de teatre i art, per a professors d'escoles, educadors. A més, dicta classes de disseny de vestuari, màscares i espai escènic. És directora de l'associació Arcàdia Ars In, de Florència, Itàlia. Les seves últimes creacions són Da Capo ... els dies del cel, presentada a Barcelona el 2012, i Immaginando Prezzemolina, presentada a Florència el 2013 i a Barcelona el 2015.

Coordinació

Lisa Marrani

És arquitecta, *performer*, directora i professora de llenguatge sensorial.

Llicenciada en Arquitectura per la Università degli Studi de Florència, es doctora el 2010 en Tecnologia i Gestió del Patrimoni Cultural amb un treball centrat en la relació habitant-memòria en barris de Barcelona en procés d'enderrocament. Des de llavors porta a terme projectes urbans on fusiona eines procedents de diferents disciplines entre l'arquitectura i el teatre. Comença la seva formació artística en teatre a Itàlia l'any 2000 amb IsoleComprese Teatro i amb el col·lectiu Svarnet. A partir de 2008 treballa —com a resident i investigadora— amb la companyia Teatre dels Sentits, dirigida per Enrique Vargas, investigant sobre la poètica de l'espai i la creació d'imaginari.

És docent als tallers de formació per a nens i educadors i és professora del Postgrau en Llenguatge Sensorial i Poètica del Joc de la Fundació Universitat de Girona. Porta a terme projectes amb artistes internacionals a Espanya, Itàlia i Dinamarca. Actualment treballa amb Mamen Duch (T de Teatre) en el marc d'*Art per a la millora social* finançat per l'Obra Social la Caixa i és directora artística al costat de Nelson Jara del Col·lectiu dels Silencis de Granollers, resident a la Fàbrica de les Arts Roca Umbert.

Professorat

Lisa Marrani

És arquitecta, *performer*, directora i professora de llenguatge sensorial.

Llicenciada en Arquitectura per la Università degli Studi de Florència, es doctora el 2010 en Tecnologia i Gestió del Patrimoni Cultural amb un treball centrat en la relació habitant-memòria en barris de Barcelona en procés d'enderrocament. Des de llavors porta a terme projectes urbans on fusiona eines procedents de diferents disciplines entre l'arquitectura i el teatre. Comença la seva formació artística en teatre a Itàlia l'any 2000 amb IsoleComprese Teatro i amb el col·lectiu Svarnet. A partir de 2008 treballa —com a resident i investigadora— amb la companyia Teatre dels Sentits, dirigida per Enrique Vargas, investigant sobre la poètica de l'espai i la creació d'imaginari.

És docent als tallers de formació per a nens i educadors i és professora del Postgrau en Llenguatge Sensorial i Poètica del Joc de la Fundació Universitat de Girona. Porta a terme projectes amb artistes internacionals a Espanya, Itàlia i Dinamarca. Actualment treballa amb Mamen Duch (T de Teatre) en el marc d'*Art per a la millora social* finançat per l'Obra Social la Caixa i és directora artística al costat de Nelson Jara del Col·lectiu dels Silencis de Granollers, resident a la Fàbrica de les Arts Roca Umbert.

Patrizia Menichelli

Dissenyadora, performer i directora, professora de llenguatge sensorial i coordinadora artística de l'Escola dels Sentits. Ha estat coordinadora artística de la companyia durant vuit anys, fins al 2015.

Comença la seva carrera com a dissenyadora de vestuari el 1983 col·laborant amb importants companyies italianes, però la seva recerca es transforma i apunta cap a la revisió de l'espai escènic com a idea d'escena penetrable, aprofundint la dimensió de la dramaturgia. Des del 1996 és investigadora i performer de Teatre dels Sentits, especialitzada en la poètica d'habitar un espai imaginari, amb un treball sobre l'actor-habitant. Col·labora amb E. Vargas i el grup en el projecte de formació de la companyia a Europa i fora del continent, col·labora també en el Postgrau Llenguatge Sensorial i Poètica del Joc de la Fundació Universitat de Girona. Des del 1996 crea el vestuari per a les obres de la companyia: Oracles, La memòria del vi, Fil d'Ariadna, Eco de l'ombra, Món al revés, Projecte Habitants, Petits Exercicis, Fermentació, Cor de les Tenebres. A Itàlia realitza projectes independents, formatius i multidisciplinaris de teatre i art, per a professors d'escoles, educadors. A més, dicta classes de disseny de vestuari, màscares i espai escènic. És directora de l'associació Arcàdia Ars In, de Florència, Itàlia. Les seves últimes creacions són Da Capo ... els dies del cel, presentada a Barcelona el 2012, i Immaginando Prezzemolina, presentada a Florència el 2013 i a Barcelona el 2015.

Eva Pérez

Actriu i professora de llenguatge sensorial. Llicenciada en Art Dramàtic (2000) i en Teràpia Corporal Integrativa (2007). Des de fa més de deu anys desenvolupa la recerca en els camps del teatre i l'antropologia, combinant la seva investigació artística amb la vessant més pedagògica. Des del 2002 col·labora amb Teatre dels Sentits, tant en els seus espectacles com en el seu treball de formació a través de l'associació Caixa d'Eines i del Postgrau amb la Universitat de Girona (2008-2010). El 2009 crea el seu propi projecte pedagògic, Cre'Arte, que proposa processos creatius teatrals i personals, i el porta a terme amb nens, adolescents i joves en risc d'exclusió social, educadors socials i gent gran. Ha col·laborat amb entitats com Escena Nacional d'Andorra, Aula Teatre Mataró, CaixaEscena i Fundació Yehudi Menuhin. Amb aquesta metodologia també crea espectacles que giren en diversos festivals. Paral·lelament, amplia la seva formació realitzant seminaris de recerca actoral amb Tècnica Meisner, José Sanchis Sinisterra, Jorge Sánchez, Javier Daulte, John Dean, Consuelo Trujillo i Roberto Romei. Com a actriu participa en diversos projectes professionals sota la direcció de Jaume Melendres, José Sanchis Sinisterra, Meritxell Roda i Blanca Bardagil. Actualment segueix desenvolupant la seva tasca pedagògica a través del teatre i està preparant una peça individual de creació.

Giovanna Pezzullo

Actriu, dramaturga, professora de llenguatge sensorial, formadora d'actors i smell designer. Estudia història de l'art a la Universitat Statale di Milano i es forma com a actriu a l'Escola d'Art Dramàtic Il Piccolo, de Giorgio Strehler.

Des del 1999 treballa amb la Companyia Internacional Teatre dels sentits, dirigida per Enrique Vargas, on ha actuat, coordinat i participat en la creació de les dramaturgies i creat els paisatges olfactius per a les obres: El vi, El celler dels sentits, El ressò de l'ombra, Oracles, Petits exercicis per al bon morir, Filatura, El món al revés, Fermentació, Renacer, Heart of darkness. Durant sis anys ha coordinat el Màster Llenguatge Sensorial i Poètica del Joc, organitzat amb la Fundació Universitat de Girona i Caixa d'Eines del Teatre dels Sentits; és professora del màster i imparteix tallers de llenguatge sensorial en diferents països (França, Bèlgica, Anglaterra, Itàlia, Japó, Dinamarca, Espanya i Austràlia). Del seu coneixement en el camp olfactiu, ha desenvolupat una metodologia pròpia que s'aplica en el taller sobre la poètica de l'olfacte. A més, col·labora amb artistes internacionals.

Enrique Vargas

Dramaturg i antropòleg colombià que ha desenvolupat un llenguatge poètic d'enorme influència en el teatre contemporani. S'inicia en el món del teatre amb tan sols sis anys mentre s'inventava jocs en els intricats i laberíntics cafetars del paisatge andí on va créixer. Des de llavors, el seu treball de creació ha estat la recerca d'aquell esperit dels primers jocs prohibits i el desenvolupament d'una poètica sensorial que els ompli de significat. Es forma a l'Escuela Nacional de Arte Dramático, de Bogotà, i posteriorment estudia antropologia teatral a Michigan (Estats Units). Dedicava 15 anys a la investigació sobre els jocs, rituals i mites a l'Amazònia colombiana. El 1993 deixa les seves classes a la Universidad Nacional de Bogotá i, conjuntament amb la seva companyia, Teatre dels Sentits, continua la recerca amb la creació d'obres que aconsegueixen un gran impacte internacional, com El fil d'Ariadna, Oracles, La memòria del vi, El ressò de l'ombra, Projecte Habitants, Petits exercicis per al bon morir, Fermentació o El cor de les tenebres.

Actualment, a més de responsabilitzar-se de la direcció artística de Teatre dels Sentits, dirigeix el Postgrau Poètiques dels Sentits. Llenguatge Sensorial i Poètica del Joc, de la Fundació Universitat de Girona, i dicta els cursos avançats tant de l'Escola dels Sentits de Barcelona com del Centre Culturale il Funaro (Pistoia, Itàlia).

Entitats col·laboradores

Entitats promotores

Fundació Universitat de Girona: Innovació i Formació

Universitat de Girona
Fundació UdG:
Innovació i Formació

Caixa d'Eines del Teatro de los Sentidos

Caixa d'Eines
del Teatro
de los Sentidos

Etiquetes

Dramatúrgia

Vídeos